

Přednáška P. Miloslava Kabrdy, SDB
pronesená v katedrále sv. Petra a Pavla
1.2.2003 při příležitosti oslavy Dne zasvěceného života

„Krise řeholního (kněžského) povolání? Dá se shrnout do jedné věty. Jde o lidi, kteří ani nevědí, jaké mají „řemeslo“, nikdo je v něm nevyučil a nikdo je v něm vyučit nemůže, protože ho nikdo nezná. A přitom jim toto „řemeslo“ bylo prezentováno jako svrchovaná náplň života.“

(Jacques Duquesne, Církev zítřka bude bez kněží, Grasset 1968, str.: 103)

Co se týče cíle řeholního života, na této zemi, který jasně vymezuje řeholní formace – jak v počáteční fázi, tak i během permanentní formace – je, jak říká učitelský úřad církve, „*ponořit řeholníky do zkušenosti Boha a pomoci jim v postupném zdokonalování této zkušenosti ve vlastním životě*“. (*Kontemplativní dimenze řeholního života z 12.8.1980*). (v Řeholní formace str. 95, Matice 2002).

Hlavním úkolem formačního období musí být objevení a přijetí vlastní identity. Identita se pozná, když se hledá odpověď na otázku: Kdo jsem? Co mám ve světě udělat? Cílem pak je: utvářet člověka jako osobu. Ve shodě se zákonem identity se každá lidská podstata rozpoznává jako jedno, originální a odlišné bytí, akceptuje se se všemi svými vlastnostmi a rysy, které v dlouhodobém procesu obohacuje, když uskutečňuje to, čím má být. Je to jakoby nikdy nedokončená odpověď na vlastní povolání jako osoby.

K řeholní identitě vedou nepomíjitelné stupně: lidská identita a křesťanská identita. Otázka kdo jsem se tedy začíná dělit: Kdo jsem jako člověk, jak mě Bůh stvořil, co všechno do mě vložil a jak si uvědomuji sebe sama, jak žiji ze sebe sama? Jsem jako člověk sám sebou? Pak identita křesťanská: jak jsem křesťanem, jak naplňuji svůj křest a požadavky ze křtu pramenící? A teprve potom je identita řeholní. Postupnými krůčky, rozjímáním nad sebou, rozpoznáváním toho, co jsem a co mám být, a pak konáním: být sám sebou – člověkem, křesťanem, řeholníkem, to je celoživotní práce řeholníka.

Abych mohl řeholníkem BÝT, musím nejprve „vědět“. Vědět o sobě, vědět o Bohu, vědět o řeholním způsobu života.

„Je nutné, aby si služebníci Církve velmi vážili vědy o božských věcech a pronikli do jejich hlubin. Hlavním cílem tohoto setkání je povzbudit řeholníky, aby horlivě studovali posvátnou nauku; nestanou-li se v ní **skutečnými mistry, nebudou schopni dokonale plnit všechny povinnosti svého povolání**. Není snad jediným nebo alespoň hlavním posláním těch, kteří se zasvětili Bohu, **modlit se, meditovat a kontemplantovat božské věci**? A **jak se zhostí tak důležitého úkolu, jestliže neznají hloubku a šíři naší víry**?

Mýlí se ti, kteří se domnívají, že zanedbávají-li teologická studia, mohou potom – bez oné znalosti Boha a tajemství víry, kterou dávají posvátné vědy – snadno setrvat na vrcholcích dokonalosti a být vyzdvižení k vnitřnímu spojení s Bohem.

Pokud se řeholníci soustředí celou svou duši, inteligenci, všechny své schopnosti na tato studia, budou schopni načerpat větší bohatství ze zdrojů náboženského života a podávat lepší svědectví o kráse a důstojnosti vznešeného stavu, pro který se rozhodli.

Kdo se totiž pustí do studia posvátných věd, bere na sebe úkol, který vyžaduje oběti, vážnou, usilovnou práci, a navíc zahání lenost a netečnost, matku mnohých zel; velké duchovní vypětí, jež studia přinášejí, nás učí nerozhodovat se v ničem ukvapeně, do ničeho se nepouštět bez uvážení; umožňuje nám brzdit a potlačovat mnohem snáze vášně, které velmi rychle svedou k nejhorším věcem toho, kdo zanedbá jejich ovládnání.

Řeholník má ještě jeden důvod k těmto studiím, **totiž vědomí povinnosti, k níž ho zavazuje jeho povolání, kterým je hledání dokonalosti**. Nikdo nemůže účinně usilovat o dokonalost ani jí s jistotou dosáhnout, když se nevěnuje vnitřnímu životu; **kde jinde bychom tedy našli bohatší potravu pro udržování a rozvoj tohoto života, ne-li v posvátných naukách?**

Copak nás zkušenost neučí, že řeholníci, kteří se teologii oddávali s velkou láskou, většinou dosáhli velké svatosti? A copak drtivá většina těch, kteří tuto posvátnou povinnost naopak neplnili, neztratila postupně horlivost a neupadala do čím dál ubožejšího stavu, až nakonec porušila i sliby?

Protože je tedy **pozorné a vytrvalé studium** posvátné nauky pro řeholníky zdrojem tak vzácných dobrodiní, chápete nyní, bratři a sestry, jak pečlivě se musíme starat o to, abychom měli možnost prohlubovat tyto vědy a **pěstovat je po celý svůj život**.“ (*Pius XI. apoštolský list: Unigenitus Dei Filius z 19.3.1924*)

Když se však rozhlédneme kolem sebe, vidíme vnější bohatství řeholníků a řeholních komunit a také vidíme, že se život řeholníků téměř vůbec neodlišuje od života ostatních lidí. K čemu je pak zasvěcení?

Jeremiáš píše vyhnancům do Babylóna:
„Bude to trvat dlouho!“ (*Jer 29,28*)

Říkám vám, že úpadek v křesťanstvu, mezi kněžími, v řeholních řádech, bude trvat dlouho! Ještě sto let! Protože ti, kteří dovolili, aby se koryto řeky vyprázdnilo, je nenaplní! A ti, kteří ztratili cestu, už ji nenajdou. A ti, kteří vytrhali stromy v sadu, už novou sadbu nespátí. Nezasluhují si to. Musíme tedy čekat na novou generaci. A my žijeme v mezidobí.

Ve filmu by se dala snadno evokovat taková atmosféra. Pustá krajina, holé stromy, kmeny podobné kostrám; jakýsi člověk bloudí sám tímto spáleništem. Vše je natočeno proti světlu, černá kresba na světlém pozadí. Pak člověk zmizí za obzorem. Dlouho se na plátně nic neděje. Konečně – zničehonic – přichází jaro. Člověk, který odešel, se už nevrací, ale divák uhodne, že to byl on, nositel poslední možnosti, nositel poslední naděje na záchranu, kdo vše připravil.

Bratři a sestry, nepočítejme s tím, že se staneme svědky obecné obnovy – v křesťanství, mezi kněžími, v řeholních řádech –, která by byla jednohlasně vítána a s nadšením uváděna ve skutek. Složíme proto ruce do klína a budeme nečinně čekat?

Žijme svůj řeholní život i přes obecný úpadek. **Dekadence kolem nás, ale bez vlivu na nás.** Žijme naplno svůj řeholní život a příliš nepočítejme s tím, že budeme mít vliv na jiné. Jde o roli přítele, který jediný zná velký plán a vidí rozsáhlé přípravy k jeho uskutečnění, který jako jediný chápe, že doba plná omylů neodvrátí Mistra od jeho úmyslu. Jde o roli člověka, který se ničím nedá odvést od své vlastní práce.

Ještě dalších sto let bude každý pravý řeholník odmítat úpadek a bojovat proti němu jen ve svém nitru, v mezích svého vlastního srdce.

Přesvědčení, že „to bude trvat dlouho“, vyvozují z toho, že všude vládne hojnost a dostatek – avšak čistě materiální. Pro toho, kdo dokáže otevřít oči, je duchovní bída víc než zřejmá. Schází tedy pouze duchovní rozměr, milost, ideál, věrnost povolání – věci, které spolu těsně souvisejí. A důsledek? Nic nemá trvání, ničemu se nedaří, nikde žádný vzestup. Mnoho mladých přichází a téměř všichni odchází. V takové situaci si člověk uvědomí hodnotu věrnosti, ideálu, milosti. A jednoho dne je budou lidé znovu hledat, za cenu všeho ostatního.

Žijeme v době, kdy je třeba hledat hodnoty jako takové a **vést kontemplativní život ne proto, abychom mu vyučovali a předávali jej dál, ale proto, že je naším povoláním.** S upřímnými následovníky, s mladými lidmi plnými nadšení a učenlivosti, se asi nesetkáme. Nežijeme v době snadného šíření duchovních hodnot; buďme o to hlubší a náročnější sami k sobě. Radost a síla, které v člověku probouzí možnost předávat své přesvědčení, jsou nám odepřeny? Posilujme tedy své srdce ještě rozhodnějším přilnutím ke svému povolání. Odvahu, přátelé! Shromažďujme ve své mysli a ve svém srdci, uvádějme ve skutek veškeré hodnoty evangelia, řeholí a stanov. A to jen kvůli tomu, co tyto hodnoty představují samy o sobě a co nám přinesou. Kvůli tomu, aby přes všechny překážky zůstávaly živé alespoň v jednom srdci, v tom mém.

Není to žádný egoismus, žádné „po nás potopa“. Pomysleme na hlídače v muzeu, který by bděl nad mistrovskými díly a pečoval by o jejich uchování i přesto, že by všichni kolem oslepli.

Můžeme si říci: „Kolem mne ale přece nejsou jen průměrní lidé! Bída není tak velká, jak se zdálo. Kdyby Pán chtěl, vše by mohlo začít znovu!“ Bratři a sestry, je to pravděpodobně přesný postřeh. Avšak nechme plynout čas člověka a trpělivě čekajme na čas Boží. Beze smutku, bez údivu. Jedna věc je totiž jistá. Boží čas přichází vždy poté, co vypršel čas všemu ostatnímu. (*Otec Jeroným 17.3.1977*)

Nebezpečí spočívá v bohatství a ve změkčilosti, která je důsledkem bohatství. Upozorňuji na slova sv. Jana od Kříže (*Výstup II,22*), která jsou v tomto duchu:

Trpělivost je ctnost, která nás učí klidně snášet obtíže pronásledování a utrpení. Získá se jen v utrpení a protivenství, neboť, osvědčuje-li se každá ctnost jen v boji, tím spíš je třeba si trpělivost vydobýt bojem. Kdyby mně nikdo nepůsobil trápení, těžkosti a problémy, jak bych mohl tuto ctnost projevit? Často a mnoho o trpělivosti přemýšlet, aniž by co zlého na člověka doráželo, neznamená ještě nic; u takových lidí by bylo tak málo této ctnosti jako u těch, kteří by chtěli být chudí bez nedostatku, pokorní bez ponižování, cudní bez umrtvování, nábožní bez tělesné námahy, dobročinní a lidem milí bez dobrých mravů.

Pro samou modlitbu a rozjímání, pro důvěrný styk s Bohem zapomínáme pracovat na sobě. Opomíjíme tvrdou asketickou práci na ovládnutí sebe, svých vášní a citů, na budování ctností, které je třeba k dokonalosti života. Myslíme si, že důvěrný styk s Bohem nahradí nebo doplní to, co od nás vyžaduje námahu, práci a lopotu.

13: Zde se dává jasně na srozuměnou, jak se nemůže ve věcech, které Bůh zjevuje, spoléhat na nic než podle řádu, o němž mluvíme; poněvadž i kdyby měl někdo jistotu, jakou měl svatý Pavel o svém evangeliu, když už je začal hlásat, totiž, že je to zjevení od Boha, může se ještě zmýlit o něm nebo o něčem, co se ho týká. Protože když Bůh řekne jedno, neřekne vždycky druhé; a často řekne jednu věc, ale neřekne, jakým způsobem ji provést; protože obvykle nic, co se může dělat lidskou pílí nebo radou, neudělá ani neřekne On, i když jedná dlouho s duší velmi přívětivě. To velmi dobře poznal svatý Pavel; třebaže věděl, že mu evangelium zjevil Bůh, šel se o něm poradit.

A vidíme jasně, že v Exodu (18,21), kde jedná Bůh tak důvěrně s Mojžíšem, nikdy mu nedal tak blahodárnu radu, jakou mu dal jeho tchán Jetro, totiž aby si zvolil jiné rozhodčí, kteří by mu pomáhali, aby nemuseli lidé čekat od rána až do noci. Bůh tuto radu schválil; a nedal jí on, protože na tuto věc mohl stačit lidský rozum a úsudek lidský.

14: Proto ať si někdo nemyslí, když je jisté, že Bůh a svatí jednají s ním důvěrně o mnoha věcech, že tím samým mu mohou objasňovat jeho chyby ohledně jakékoli věci, když se je může dovědět jinou cestou.

15: Proto mnoho chyb a hříchů potrestá Bůh v soudný den u mnoha lidí, s nimiž měl na zemi velmi běžný styk a kterým dal mnoho světla a síly, protože v ostatním, co věděli, že mají dělat, byli bezstarostní a spoléhali se na svou důvěrnost s Bohem a na sílu, kterou od něho měli. A tak, jak říká Kristus v evangeliu, budou se potom divit a budou bédovat: „Pane, Pane, copak jsme v tvém jménu neprorokovali prorocství, která jsi nás sděloval? a nedělali jsme tvým jménem mnoho zázraků a divů?“ a Pán říká, že jim odpoví: „Odstupte ode mne vy, kdo konáte nepravosti, neboť jsem vás nikdy neznal“. Mezi ně patřili prorok Bileám a jiní podobní, kteří, i když s nimi Bůh mluvil a dával jim milost, byli hříšníci. Ale patřičně také Pán pokárá své vyvolené a přátele, s nimiž měl na zemi důvěrný styk, za chyby a nedbalosti, kterých se dopouštěli. Bůh je na ně nemusel upozorňovat sám, protože byli upozorňováni už přirozeným zákonem a rozumem, které jim dal.

Teprve pak se otevírá cesta ke kontemplativní modlitbě, která jediná může formovat náš život:

Aby nám Bůh otevřel **cestu ke kontemplativní modlitbě**, musíme se zbavit všeho, co nás poutá ke stvořeným dobrům. Kontemplativní modlitba je *totiž On, Jeho blízkost*. Ale Bůh je žárlivý! Nabízí se dva druhy dober:

- velké úspěchy, moc
- lidé, ke kterým je připoutáno naše srdce.

Musíme být tedy schopni opakovat Bohu několikrát za den: „*Ty sám v mém srdci!*“ – „*Jsem ochoten obětovat vše kvůli jednomu jedinému kroku na cestě k Boží blízkosti*“ Až tato slova řekneme, upřímně nabídneme, *pak ať se děje vůle Páně!* – Zříkám se všeho pro radost milovat a být milován. Ježíš bude *mou odměnou*; Boží blízkost *bude mému srdci náhradou za vše*.

Všem ostatním nabízím pouze *druhá* místa.

Abychom na sebe upoutali Boží pozornost, musíme – už teď a kdykoliv později – loajálně zachovávat jistá osvědčená pravidla: být nároční, pokud jde o naši četbu, o to, k čemu se upíná náš zrak, naše mysl.

Vraťme se tedy k počátku. Oč jde v řeholním životě?:

„ponořit řeholníky do zkušenosti Boha a pomoci jim v postupném zdokonalování této zkušenosti ve vlastním životě“

Pokud jsem neokusil tento úplný začátek řeholního života, pak mám do konce svého pozemského života ještě čas, abych napjal všechny své síly a prosil Boha o obdarování.

Pokud jsem neokusil tento úplný začátek řeholního života, pak je ode mě nehorázná drzost nabízet řeholní život jiným. Nikdo nedá to, co sám nemá. Nikdo nepřivede nikoho k prožitku, o kterém ví jen z knih a který sám nezakusil. Pak je volání po povolání jen konkrétním vyjádřením slov evangelia:

(Mt 23,15): *Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci, poněvadž obcházíte moře i souš, abyste získali jediného proselytu; a když se jím někdo stane, činíte ho synem pekla dvakrát horším, než jste sami.*